

Ο άνθρωπος που δημιούργησε την αυτοκρατορία των Κρουπ, πέθανε ήσυχα και ξαφνικά στις 22 Νοεμβρίου του 1902, στην έπαυλή του στο Έσεν της Γερμανίας. Ο Φρίντριχ Κρουπ ήταν μόλις 48 χρόνων αλλ' είχε καταφέρει να αποσπάσει τον σεβασμό της γερμανικής κυβέρνησης, καθώς ανέπτυξε στο έπακρο τη σιδηρουργία και την χαλυβουργία, μπαίνοντας δυναμικά στον χώρο της παραγωγής όπλων, κυρίως τεθωρακισμένων: 106 τόνους ζύγιζε η θωρακισμένη πλάκα που παρουσίασε τον Μάιο στην έκθεση του Ντίσελντορφ.

Ο Φρειδερίκος Αλφρέδος Κρουπ παρέλαβε τη βιομηχανία στα 1887 και γρήγορα απέδειξε πως ήταν γεννημένος μάνατζερ. Προχώρησε στην κατασκευή θωράκων για πλοία σπάζοντας το αγγλικό μονοπώλιο, έστησε νέες εγκαταστάσεις στο Μαγδεμβούργο (1893), απέκτησε ανθρακωρυχεία και αγόρασε τα ναυπηγεία του Κιέλου. Την χρονιά, λίγο πριν να πεθάνει, μετέτρεψε την επιχείρηση σε μετοχική, με όλες τις μετοχές στα χέρια της οικογένειας. Κι όλα αυτά, χάρη στη γη του Έσεν, μιας πόλης στην πλούσια σε άνθρακα και σιδηρομέταλλευμα Ρουρ, στη δυτική περιοχή της Γερμανίας.

Εκεί, ο Φρειδερίκος Κρουπ (1787 - 1826) ίδρυσε, στα 1810, ένα ασήμαντο χυτήριο. Η ζήτηση χάλυβα που υπήρχε εκείνη την εποχή, του εξασφάλισε ένα καλό εισόδημα. Ο γιος του, Αλφρέδος (1812 - 1887), συνέχισε την ίδια δουλειά και, από το 1860, επεκτάθηκε στην κατασκευή κανονιών, χτίζοντας νέο εργοστάσιο. Δικό του ήταν το τηλεβόλο «Βέρθα», με το οποίο οι Γερμανοί βομβάρδισαν το Παρίσι στον πόλεμο του 1870 - 71. Οι Κρουπ μεταβλήθηκαν σε μια οικογένεια μεγαλοβιομήχανων. Ο Φρειδερίκος Αλφρέδος, τρίτος στη σειρά, δημιούργησε την αυτοκρατορία. Έλειπε ο αυτοκράτορας. Βρέθηκε στο πρόσωπο ενός γαμπρού.

Η Βέρθα Κρουπ (1886-1957), εγγονή του Αλφρέδου, είχε πλούτη, δεν είχε τίτλους ευγενείας. Ο βαρόνος Γουσταύος φον Μπόλεν ουντ Χάλμπαχ (1870 - 1950) είχε τίτλους αλλά δεν είχε πλούτη. Παντρεύτηκαν, το 1906, κι ο Γουσταύος ανέλαβε τις επιχειρήσεις Κρουπ. Έχοντας διασυνδέσεις με την οικογένεια των Χοεντσόλερν, της οποίας μέλος ήταν ο Γουλιέλμος Β', βασιλιάς της Πρωσίας και αυτοκράτορας της Γερμανίας, προχώρησε σε νέες μεθόδους διαχείρισης:

Μη διστάζοντας να δωροδοκήσει όποιον χρειαζόταν, ουσιαστικά διηύθυνε τη γερμανική εξωτερική πολιτική και, μέσα απ' αυτήν, κατόρθωσε να δημιουργήσει πνεύμα δυσπιστίας και φόβου στην Ευρώπη. Αποτέλεσμα ήταν ένας ξέφρενος ανταγωνισμός εξοπλισμών, που έκανε τις επιχειρήσεις του να θησαυρίζουν. Συνεργάστηκε με τις πολεμικές βιομηχανίες της Γαλλίας και της Αγγλίας, ίδρυσε νέα εργοστάσια στο εξωτερικό κι έφτασε, στις παραμονές

του Α' Παγκόσμιου πολέμου, να διαθέτει εργατικό δυναμικό 80.000 ανδρών.

Η λήξη του πολέμου βρήκε τον Γουλιέλμο Β' να 'χει χάσει και τα δύο στέμματα. Βρήκε, όμως, την Κρουπ ν' απασχολεί 167.000 εργάτες και να καθιερώνει νέες μεθόδους. Η συνθήκη των Βερσαλλιών απαγόρευε να κατασκευάζονται όπλα στη Γερμανία. Ο Γουσταύος γύρισε τις βιομηχανίες στην παραγωγή σιδηροδρομικών και γεωργικών μηχανών, ιατρικών εργαλείων κ.λπ. Στα 1927, αγόρασε τη σουηδική πολεμική βιομηχανία Μπόφορς κι, αργότερα, δημιούργησε πολεμικές βιομηχανίες στην Ολλανδία. Στον Χίτλερ, είδε τον άνθρωπο που θα του άνοιγε κι άλλες δουλειές. Χρηματοδότησε γενναία τους ναζί και, από το 1934, ξανάγινε ο ρυθμιστής της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής. Πια, παρήγε βαριά άρματα μάχης, κανόνια κι ό,τι χρειαζόταν σ' έναν ετοιμοπόλεμο στρατό. Με την ανοχή του Χίτλερ, προχώρησε στην εντατική εκμετάλλευση των εργατών χτίζοντας κατοικίες κοντά στα εργοστάσια και ιδρύοντας πρατήρια τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης, ώστε να εισπράττει πίσω, με τη μορφή αγορών, τα μεροκάματα που πλήρωνε.

Στη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου πολέμου, τα εργοστάσια Κρουπ δούλευαν ασταμάτητα για την πολεμική μηχανή του Χίτλερ. Στις αρχές του 1942, Άγγλοι και Αμερικανοί αποφάσισαν να κάνουν τους Γερμανούς να νιώσουν τον πόλεμο στη γειτονιά τους. Σχεδίασαν αεροπορικές επιδρομές με βιομηχανικούς στόχους. Ανάμεσά τους και οι εγκαταστάσεις Κρουπ, στο Έσεν. Οι επιχειρήσεις, όμως, γίνονταν νύχτα και δεν είχαν αποτέλεσμα. Κάποια φορά, αντί για το Έσεν, βομβαρδίστηκε άλλη πόλη. Τότε, ο αρχηγός της ΡΑΦ σερ Νόρμαν Χάρις σχεδίασε μια γιγάντια επιχείρηση: Την 1η Ιουνίου του 1942, χίλια αμερικανικά κι αγγλικά αεροπλάνα βομβάρδισαν το Έσεν. Η κόλαση της φωτιάς μετέτρεψε τη νύχτα σε μέρα. Ο πανικός τρέλανε τους κατοίκους. Οι Γερμανοί ένιωσαν μέσα στο σπίτι τους το παγωμένο χέρι του θανάτου. Όμως, το ξημέρωμα, τα εργοστάσια Κρουπ φάνταζαν ανέπαφα.

Το τέλος του πολέμου βρήκε τον Χίτλερ νεκρό και τη Γερμανία κατεστραμμένη. Ο Γουσταύος Μπόλεν ουντ Χάλμπαχ παραπέμφθηκε να δικαστεί ως εγκληματίας πολέμου στη δίκη της Νυρεμβέργης. Γλίτωσε με ιατρική γνωμάτευση και συνέχισε να κυβερνά την αυτοκρατορία ως το θάνατό του, το 1950. Σήμερα, ο κολοσσός που λέγεται Κρουπ, κατασκευάζει προϊόντα βαριάς βιομηχανίας κι απλώνει τα παραρτήματά του σ' όλη τη γη.

ΤΟ ΦΙΛΜ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ:

Ιανουάριος:

Η Γερμανία προκήρυξε την κατασκευή του τμήματος «Ικόνιο - Βαγδάτη» της σιδηροδρομικής γραμμής για την υλοποίηση του σχεδίου «Ελβας - Ευφράτης», δένοντας πιο σφιχτά στο γερμανικό άρμα την Οθωμανική αυτοκρατορία. Η γερμανοτουρκική «φιλία» έχει επισφραγιστεί από το 1898 με την εκπόνηση του μεγαλόπνοου προγράμματος που απειλεί τη βρετανική γραμμή συμφερόντων στην Ασία. Με τη Βαγδάτη να βλέπει Κάιρο. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, ολοκληρώθηκε η γραμμή των 2.000 μιλίων Γιοχάνεσμπουργκ - Μπέιρα Μοζαμβίκης. Ο αγγλικός ιμπεριαλισμός τον ήθελε ως το Κάιρο.

Η σύγκρουση των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων ήταν και η πραγματική αιτία που οδήγησε στην έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, το 1914.

Φεβρουάριος:

Παμφοιτητική απεργία σαρώνει την Ρωσική αυτοκρατορία, με τους καθηγητές να στέκονται στο πλάι των απεργών. Ζητούν να αποσυρθεί το διάταγμα του υπουργού Παιδείας, το οποίο αναθέτει τον έλεγχο των σπουδαστικών συλλόγων στα τοπικά όργανα της τσαρικής αστυνομίας. Ο υπουργός ισχυρίστηκε ότι στις τάξεις των φοιτητών δρουν στοιχεία με ροπή στη βία.

Μάρτιος:

Με έναν ριζοσπαστικό νόμο, η ιταλική κυβέρνηση απαγόρευσε την εργασία ανήλικων αγοριών κάτω των 12 χρόνων και κοριτσιών κάτω των 15. Με το προηγούμενο καθεστώς, οι βιομηχανίες είχαν το δικαίωμα να απασχολούν αγόρια από εννέα ετών και πάνω και κορίτσια από έντεκα.

Απρίλιος:

Περίπου 500 Έλληνες μετανάστες που ταξίδευαν για την Αμερική, στασίασαν στο γαλλικό λιμάνι της Χάβρης, όταν αντελήφθησαν ότι τους προόριζαν για το Τράνβααλ της Νότιας Αφρικής. Δεκάδες άλλοι Έλληνες μετανάστες που ταξίδευαν οδικώς για τη Νότια Αφρική, εγκαταλείφθηκαν αβοήθητοι στη μέση της μαύρης ηπείρου και εξοντώθηκαν από άγριες φυλές Αφρικανών.

Μάιος:

Σοβαρό τροχαίο ατύχημα με θύμα τον δήμαρχο Αθηναίων, Σπύρο Μερκούρη, συνέβη στις 24 του μήνα. Ξαφνικά, αφήνιασαν τα άλογα της δημαρχιακής άμαξας και την ανέτρεψαν. Ο δήμαρχος και ο αμαξάς του τραυματίστηκαν βαριά και νοσηλεύονται.

Ιούνιος:

Ο μόλις 36 χρόνων νομομαθής και συγγραφέας, Γούντροου Ουίλσον, εκλέχτηκε πρύτανης του φημισμένου πανεπιστημίου του Πρίνστον, στο Νιου Τζέρσεϊ των ΗΠΑ. Δέκα χρόνια αργότερα, ο Ουίλσον επρόκειτο να εκλεγεί πρόεδρος των ΗΠΑ και να την οδηγήσει από την αρχική ουδετερότητα, στο πλευρό της Αντάντ, στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο.

Ιούλιος:

Χωρίς ευτυχώς να υπάρξουν θύματα, το κτισμένο από το 1540 κωδωνοστάσιο του Αγίου Μάρκου στη Βενετία κατέρρευσε, στις 15 του μήνα. Η ομώνυμη πλατεία γέμισε πέτρες και σίδερα, εμποδίζοντας την κυκλοφορία. Ο δήμαρχος δήλωσε ότι δέχεται προσφορές, προκειμένου το κωδωνοστάσιο να ανακατασκευαστεί. Δεν αναφέρθηκαν ζημιές στα σπάνια έργα τέχνης που βρίσκονται στον ναό.

Αύγουστος:

Τυφλωμένος από ερωτικό πάθος, ο Καμαντάρ πασάς εισέβαλε στο σπίτι της πρώην ερωμένης του. Ελένης Κωνσταντίνου, στην τουρκοκρατούμενη Θεσσαλονίκη, και σκότωσε κι αυτήν και τον Έλληνα εραστή της, Φραγκαντώνη. Προηγουμένως, η Κωνσταντίνου είχε ζητήσει από τον φονιά της να διακόψουν τις σχέσεις τους, επειδή ήθελε να παντρευτεί τον Φραγκαντώνη, με τον οποίο διατηρούσε δεσμό από καιρό. Ο πασάς κομμάτιασε τα δύο πτώματα, τα έβαλε μέσα σε ένα τσουβάλι κι ανέθεσε σε υπηρέτη του να το πετάξει στη θάλασσα. Ο υπηρέτης όμως προκάλεσε τις υποψίες χωροφύλακα, ο οποίος τον ανάγκασε να ανοίξει το τσουβάλι. Δράστης και υπηρέτης συνελήφθησαν.

Σεπτέμβριος:

Σε ηλικία 62 χρόνων, πέθανε στις 29 του μήνα ο Γάλλος συγγραφέας Εμίλ Ζολά, ιδρυτής της φυσιοκρατικής σχολής. Το μυθιστόρημά του «Νανά» άσκησε μεγάλη επίδραση στον χώρο των γραμμάτων. Ο Ζολά φυλακίστηκε το 1898, επειδή δημοσίευσε στην εφημερίδα «Ορόρ» (Αυγή) το δριμύτατο άρθρο του «Κατηγορώ», με το οποίο κατάγγελλε τη σκευωρία σε βάρος του Γαλλοεβραίου Ντρέιφους που καταδικάστηκε άδικα ως κατάσκοπος των Γερμανών.

Οκτώ βριος:

Μετά από ανασκαφές που κράτησαν τρία χρόνια, ο Γερμανός αρχαιολόγος Ρούντολφ Έρτικ ανακοίνωσε στις 15 του μήνα ότι αποκάλυψε στην τουρκοκρατούμενη Κω τα ερείπια του περίφημου αρχαίου Ασκληπείου. Μόνο το ιερό, έχει μήκος 31 και πλάτος 17 μέτρα.

Νοέμβριος:

Δημοσιογράφοι, φωτορέπορτερς και φίλοι, συνολικά περίπου εκατό άτομα, συγκεντρώθηκαν σε δασώδη περιοχή έξω από το Παρίσι, για να παρακολουθήσουν, κρυφά από την αστυνομία (!), τη μονομαχία ανάμεσα στον μοναρχικό βουλευτή, μαρκήσιο Ντιόν, και τον σοσιαλιστή συνάδελφό το, Ζερό Ρισάρ. Οι μονομάχοι όμως αποδείχθηκαν τέρατα αστοχίας, καθώς χρειάστηκαν δέκα πυροβολισμοί εκατέρωθεν, ώσπου ο Ντιόν να τραυματίσει τον αντίπαλό του ελαφρά στο χέρι και η υπόθεση να λήξει εκεί.

Δεκέμβριος:

Με μεγάλη επισημότητα ανακοινώθηκε στις 2 του μήνα από τον αρχαιολόγο Νικόλαο Μπαλάνο η λήξη των εργασιών αναστήλωσης του Παρθενώνα στον ιερό βράχο. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 1895.

Ο χρόνος απέδειξε ότι ο Μπαλάνος ουσιαστικά υπήρξε καταστροφέας των κτισμάτων της Ακρόπολης, καθώς χρησιμοποίησε σιδερένιους αρμούς για να ενώσει τους σπονδύλους των κίωνων. Με τον καιρό, οι αρμοί σκούριασαν και, με την αύξηση τους όγκου τους, προκάλεσαν εκρήξεις και σπασίματα στα μάρμαρα. Η εργασία αποκατάστασης συνεχιζόταν ως τα τέλη του 20ού αιώνα.

(Έθνος της Κυριακής, 14.3.1999) (τελευταία επεξεργασία, 15.6.2009)